

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՅՈՐԵԼԵԱՆՆԵՐԸ

Մեծ զուգարկություններ երեք տարեդարձներ տոնելու ուրախությունն ունեցաւ Միաբանութիւնս։ Սեպտեմբեր 8ին՝

100ամեակն Միաբանութեան Վիեննա Հաստատուելուն (1811—1911),

50ամեակն իւր Գերբ. Արքահայր. Գրիգոր Արքեպիսկոպոս Գովթիկեանի քահանայաւորանմանութեան (1861—1911)։

Եւ Նոյեմբեր 5ին՝

25ամեակն «Հանդէս Ամօրեայ» Ուսումնաթիւթիւն գոյութեան (1887—1911),

Ուրախական էին երեք յորեւելաններն ալ, որոնք ձեռն ի ձեռն Միաբանութեան մը միադարեան կեանքն ու գործունէութիւնը կը պատմէին։

Մին Միաբանութեան զրական գործունէութեան վերջին քսանուհինգ տարիներու պատկերը կու տար, մինչ երկրորդը՝ իրեւ հակա դիցազն մը իւր ուսոյ վրայ բարձած կը բերէր Միաբանութեան երկրորդ կիսադարեան կեանքը։ Եւրասիոյ, շնորհակալութիւն եւ պարծանք — ահա ասոնք եղան Միաբանութեան զգացումներն այս օրերը հանդէպ Գերբ. Գերբ. Երեմիային, որուն քաղցր Հայրութիւնը կը վայելէ տակաւին, որուն խնամուած վարչութեամբ կը յուսայ մեծագոյն քայլեր դէպ ի յառաջագիւտութիւն։

Բայց եւս աւելի ուրախարար յիշատակներ կ'արթնցնէր Մաբանութեան 100ամեայ Հաստատութեան յորեւելանքը։ Ուրախարար էին յիշատակները, բայց եւ խառն տխուր պատկերներով, երբ աչաց եւ սրտի առջեւ կը ներկայանային այն երկու արխախաւ, անկրկեան անձնաւորութիւնք՝ Բարիկեան եւ Ազարեան, որոնք յԱստուած իրախուսուած՝ թէեւ Հայաժական եւ տարադիր այն ինչ կառուցուած Տրիստեան յուկէն՝ նման իրենց Մեծ Նախորդին՝ Երանաշնորհ Միխիթարայ, Աւստրիական Մայրաքաղաքին մէջ իրենց երկրորդ Հայրենիք կը փնտռեն։ Եւ այդ սակաւաթիւ, անինչ կտրիճներու անվանող Հաւատքը, բուռն եռանդն եւ ջերմ ազգասիրութիւնը կը հարթեն ամէն խոչ եւ խուժ, եւ կը յաջողեն գտնել իրենց ոտից կռուան Եւրոպայի ծոցին մէջ։

1811, Փետրուար 18 էր այն օրը, երբ Միխիթարեան Հարց Աւստրիոյ Վեհափառ Փրանկիսկոս Ա. Կայսրէն կ'ընդունէին ի բնակութիւն վեղարաւոր կրօնաւորաց (capucin) հասցեալ վանքը Մայրաքաղաքին Am Platzl կոչուած արուարձանին մէջ։

Երկրացի ժամանակաց Միաբանութիւնը սեպհականաց այդ հողը, ծաղկեցուց եւ ընդարձակեց, քանդեց հին շէնքը, բարձրացուց նորը՝ հակա շինութիւն մը, ուր դար մը ահա կը բոլորէ։

Ապրիլաց 100 տարւոյ կեանք մը, գործեց դար մը ի փառս Աստուծոյ, յօգուտ Եկեղեցւոյ եւ ի պարծանս Ազգին։

Վեց Արքահայրեր իզան Միաբանութեան 100ամեայ կենաց սիւները, եւ 130 քահանայ Միաբաններ անոր կազմիչ անդամները։

Եւրոպական ազատ կրօնային ներքեւ անուց Միաբանութիւնը քաջ մշակներ, որոնք եւրոպական բարձր քաղաքակրթութեան սրբիւնքը փոխադրեցին Մայր Հայաստան եւ

հայ միտքը լուսաւորեցին՝ լատին եւ գրով: Գաթրըճեաններ, Յովնանեաններ, Այտը-
նեաններ, Սիպիլեաններ, Տէրվիշեաններ եղան անոր անցելոյն պաղպաջուն աստղերը
հայ գրական հորիզոնին վրայ, որոնց լոյսը հաւասար պայծառութեամբ պահպանած
են նորերը նոյն կամարին վրայ:

Թեոքեւս երկար պէտք ըլլայ խօսիլ այս գործունէութեան վրայ հոս, որուն մասին
շատ քիչ գրուած է ցայսօր հայերէն լեզուաւ:

Այս մասին հատուցած ենք մեր պարտքը այլուր:

Յոբելեաններու քաղցր յիշատակները պատմող «ՅՈՒՇԱՐԶԱՆ»-ին մէջ — որ
ստիպմամբ պարագայից քիչ մը յապաղեալ լոյս պիտի տեսնէ տարւոյս վերջերը, —
տուած ենք «Լիւիսի մը Սիլիւսիան Սիւսեան-Ռեան 100ամեայ պարգան-Ռեան է-
գրական գործունէութեան վրայ» (էջ 1—50), որուն առաջին թերթը իբրեւ նմոյշ կ'ըն-
կերացընենք այս թուին հետ:

«Յո-շարձան» մէջ, ինչպէս կանխաւ յայտարարուած էր, մտադիր էինք տալ
համառօտիւ նաեւ «Լիւիսի» պատմութիւնը յարգ. աշխատակցած համառօտ կեն-
սագրութեամբ եւ «Լիւիսի» Լիւիսիայի բովանդակութեան մասնագիտական ցանկը:
Այս ծրագիրն անհնարին եղաւ իրագործել «Յուշարձանին», մէջ լիովին:

Յո-շարձանին «Գրական ժողովածոյի», բաժինը հակառակ մեր լուսացածին շատ
ընդարձակուեցաւ շնորհիւ այն սիրալիր պատրաստակամութեան, որով մեր Ուսումնա-
թերթին աշխատակիցք եւ եւրոպացի հայերէնագէտ համակիրներ ընդառաջ եղան մեր
հրաւերին:

Այսու հանդերձ գոնէ ըստ մասին հաւատարիմ գտնուելու համար մեր նախորդ
ծրագրին, ջանացած ենք հոն տալ համառօտիւ նաեւ «Հանդիսի», 25 տարուան գոր-
ծունէութեան պատկերն (էջ 51—56 Խմբագրութեան կողմանէ) եւ «Դեանքը»,
(էջ 57—64 Հ. Գ. Ն. Ս. Սիւնիսեանի):

Այս վեճակի մէջ Յանկը լոյս կը տեսնէ առանձին՝ առաջիկայ տարին, որուն հա-
մար կը խնդրենք յարգ. ընթերցողաց բարեացակամ ներողամտութիւնը:

ԽՄԱՍԳՐՈՒԹԻՒՆ «ՀԱՆԴԻՍԻ»,

